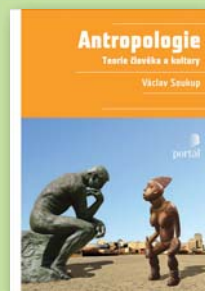


John G. Carlson Testy k Psychologii Atkinsonové a Hilgarda

Cvičebnice k zvládnutí dat v publikaci *Psychologie*. Kapitoly odpovídají členění kapitol v *Psychologii* a obsahují např. testy: Významné osobnosti, Znalosti v kontextu ad. Cvičebnice doplňuje klíč.
brož., 320 s., 545 Kč



Václav Soukup Antropologie Teorie člověka a kultury

Přehled nejvýznamnějších antropologických koncepcí kultury a jejich základních pojmů a modelů včetně kapitol týkajících se současných trendů v sociální a kulturní antropologii.
váz., 744 s., 897 Kč

Významné osobnosti

1. První psychologickou laboratoř založil v Německu roku 1879 _____.
2. Americký strukturalistický psycholog, který byl na sklonku 19. století žákem W. Wundta, se jmenoval _____.
3. Protichůdné stanovisko téže doby, tedy funkcionalismus, prosazoval významný psycholog Harvardovy univerzity _____.
4. Názor, že jediným předmětem psychologie by mělo být chování, zastával začátkem 20. století americký psycholog _____.
5. Německou školu gestaltistické psychologie založil _____ a jeho kolegové _____ a _____.
6. Přibližně ve téže době vytvářel _____ psychoanalytickou koncepci lidského chování, postavenou na nevědomých procesech a sexuálních a agresivních motivech.

Pojmy a podrobnosti

1. Psychologická poučka, podle níž pokud po určitém chování následuje odměna, toto chování se posílí, se označuje pojmem _____.
2. Když při vysvětlování vlastního chování lidé přehnaně zdůrazňují významné situační příčiny a nedostatečně zdůrazňují příčiny osobní, označujeme to jako _____.

Předmět studia psychologie

1. Psychologie může být definována jako _____.
2. Neschopnost rozpoznat známé tváře v důsledku poškození specifické oblasti pravé mozkové hemisféry se nazývá _____.
3. Pokud jde o agresi, podle jednoho (nepotvrzeného) názoru může sledování násilí v televizi agresivitu snížit, protože umožňuje vyjádřit ji zprostředkovaně, což je označováno jako _____ účinek.

Kyberantropologie a kyberkultura

Fenomén kyberkultury se zrodil v průběhu šedesátých a sedmdesátých let 20. století jako sekundární produkt vývoje počítačů a interaktivních komunikačních technologií. Mezi první reprezentanty tohoto specifického typu subkultury lze zařadit počítačové vědce, programátory a vysokoškolské učitele a studenty, kteří sdíleli víru v kladný potenciál počítačů a neomezené možnosti informačních technologií jako prostředku svobodného přístupu a šíření dat a informací. V sedmdesátých letech překročily počítačové technologie hranice vědeckých ústavů a univerzit. . . V roce 1975 byla založena budoucí softwarová a počítačová velmoc – společnost Microsoft. V roce 1977 uvedla firma Apple Computer na trh první sériově vyráběný mikropočítač Apple II a zahájila tak průlom digitálních technologií do veřejné i osobní sféry člověka. Paralelně se zdokonalováním počítačových technologií se vyvíjela hackerská komunita, vyžadující volný přístup k počítačům, svobodný tok informací a decentralizaci. Sdílenou životní filozofií subkultury hackerů byl předpoklad, že počítače mohou učinit život lepším a jejich prostřednictvím lze tvořit umění a krásu. V osmdesátých letech se ve vyspělých západních zemích již počítače a veřejné počítačové sítě staly běžnou součástí kanceláří a prostředkem domácí zábavy. To ve svých důsledcích vedlo k rozmachu virtuálních subkultur, sdružujících různé typy počítačových hráčů. Současně došlo k diferenciaci hackerských komunit a vzniku počítačovými technologiemi inspirovaných literárních a uměleckých hnutí, jako je například cyberpunk („cyberpunk“), který se v první polovině osmdesátých let oddělil od klasické science fiction. . . Kvalitativní skok v budování kyberprostoru znamenal rok 1989, kdy Angličan Tim Berners-Lee zpracoval rozsáhlou hypertextovou databázi vědců pro potřeby Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN) a krátce poté v roce 1990 vytvořil všechny nezbytné nástroje umožňující fungování webu – http („hypertext transfer protocol“), html („hypertext markup language“) a textový prohlížeč nazvaný „World Wide Web“, jenž uživatelům umožňoval nejen stránky prohlížet, ale i editovat. V roce 1991 se již objevují osobní stránky, chat a diskuzní skupiny. V devadesátých letech pokračoval masový nárůst uživatelů počítačů a internetu. . . Další posun v užívání informačních technologií a diferenciaci „virtuálních subkultur“ v kyberprostoru je spjatý s tzv. MySpace generací, která učinila z internetu diskuzní fórum. Mezi reprezentanty těchto kreativních uživatelů internetu patří například zakladatel Facebooku Mark Zuckerberg.

LETNÍ VZDĚLÁVÁNÍ



Využíváte prázdniny ke vzdělávání? Má to své výhody – více času, méně spěchu, odbornou literaturu si můžete přečíst ve větším klidu. Vybrali jsme pro vás několik tipů z různých oborů.



Michal Kolář Nová cesta k léčbě šikany

Nové poznatky o školní šikaně a metodách jejího řešení. Autor se zabývá také kyberšikanou, šikanou učitelů, projevy šikany v mateřských školách i radami rodičům, jak pomoci svým dětem.

brož., 344 s., 379 Kč

Šikanování jako porucha vztahů ve skupině

V podstatě jde o to, že šikanování není nikdy pouze záležitostí agresora a oběti. Neděje se ve vzduchu-prázdnu, ale v kontextu vztahů nějaké konkrétní skupiny. V tomto smyslu je šikanování vždy těžkou poruchou vztahů skupinového organismu, který podlehl infekci. Nákaza vztahů při šikaně má svou vnitřní dynamiku a svůj zákonitý vývoj. Směruje od zárodečné podoby tzv. ostrakismu ke „zralému“ nejvyššímu, pátému stupni systémového ničení pozitivních vztahů mezi členy skupiny. Kdo neporozumí mechanismu proměny zdravé skupiny v nemocnou, ten nemůže šikanování léčit.

Snaha léčit celé skupiny zasažené „virem“ šikanování mě přivedla k nutnosti rozlišovat různé vývojové stupně choroby. Jednotlivá stadia totiž vyžadují odlišné způsoby zásahů. Schéma zachycuje negativní proces, který křiví vztahy mezi členy skupiny. Jinak vyjádřeno, postihuje vnitřní pohyb směřující k totálnímu přijetí postojů, norem a hodnot šikanování žáky.

Jednotlivá stadia se vyznačují typickou konstelací postojů k násilí. Konkrétní matice se vytváří různou kombinací šesti postojů. Ty nemusí být všechny přítomny. Jsou to otevřený nesouhlas, zastrášený nesouhlas, lhostejnost (mě se to netýká, mě to nezajímá, já si svačím, dělám své úkoly), ambivalence (přitahuje mě to, ale mám strach), sympatizování (rád se koukám na ponižování), souhlasný postoj (přidávám se k týrání spolužáků) . . . Zjednodušeně lze říci, že třída v určitém stadiu šikanování odráží situaci ve společnosti. Například ve skupině, kde většina žáků má k týrání slabších spolužáků lhostejný postoj (dělám si své úkoly, jím si svou svačinu), kopíruje tak trochu naši společnost před sametovou revolucí (mám své auto, chatu a nic jiného mě nezajímá) . . . Nejhorší podoba šikanování (pátý stupeň) nápadně připomíná fašistickou totalitu; naproti tomu zdravá komunita je evidentně skupinovou demokracií.



Heinz-Peter Röhr Závislé vztahy

Léčba a uzdravení závislé poruchy osobnosti

Pohádka *Husopaska* jako ukázka, jak k chorobné závislosti dochází, jaké formy může mít, jak může emocionální zneužívání v rodinách vést k narušení pocitu vlastní hodnoty a jak dojít k uzdravení.

brož., 152 s., 235 Kč

Velký strach z kritiky

Protože má *husopaska* slabé já a silné pocity méněcennosti, každá kritika se jí jeví jako zničující akt. Lidé se *syndromem husopasky* mají velký strach z jakékoli kritiky. Raději se nebezpečným situacím tohoto typu vyhýbají. Vede to k úzkostné vyhýbavému chování. Takový člověk „chodí po špičkách“, jen aby snad někomu nepřipadlo, že mu ublížil. Je to pokus, jak chránit sebe sama před odmítáním a kritikou. Je to namáhavé a přináší to málo radosti. Submisivnost téměř ve všech životních situacích nevede ke spokojenosti a dobrému pocitu. Přizpůsobování se tomu, co očekávají druzí, můžeme u těchto osob zpětně vysledovat až do dětství. Mnohé děti se již velice brzy domnívají, že musí obětovat své skutečné já, aby vyhověly požadavkům a nárokům svých dominantních rodičů. Oněměly samým strachem, že je rodiče přestanou mít rádi. Odepření lásky a chladné pohrdání, to jsou výchovné metody, jimiž se malým dětem lámu páteře, aby byly přizpůsobivé. Jestliže se potom tážeme, proč *husopaska* oněmě, když se jí vyptává starý král, a nevypraví ve sebe jediné slovo o své skutečné identitě, pak zde hledíme příčinu této její blokady. Další variantou pokusu o odvrácení kritiky a strachu z kritiky je perfekcionismus. Tento pokus nedopouštět se chyb a s vynaložením extrémní energie stavět na odiv dokonalý obraz sebe samotného má zmenšit vnitřní úzkost. *Husopaska* si říká: Když nebudu chybovat, nic se mi nemůže stát.

www.portal.cz
www.facebook.com/nakladatelstvi.portal
<http://obchod.portal.cz>





Karel Nešpor Návykové chování a závislost

Základní pojmy, popis psychologických a biologických mechanismů návykového chování, přehled typů závislosti, popis terapeutických postupů při zvládnání závislosti, perspektivní formy léčby aj.

brož., 176 s., 219 Kč



G. Angenendt, U. Schütze-Kreilkamp, V. Tschuschke Psychoonkologie v praxi

Osvědčené postupy a intervence při práci s onkologicky nemocnými, popis strategií, jak může postižený nemoc lépe zvládat, včetně poradenství či terapeutických přístupů.

brož., 328 s., 535 Kč

Specifika působení návykových látek u žen

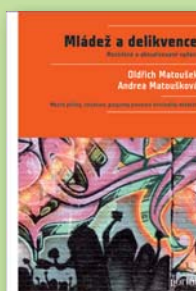
- Ženy bývají ve vztahu k návykovým látkám a jiným rizikům, jako je hazardní hra, zpravidla zdrženlivější a opatrnější. Tak lze vysvětlit jejich relativně menší počet v porovnání s muži.
- Žen s návykovými problémy ale přibývá podstatně rychleji, než je tomu u mužů.
- Ženy mají menší játra, a navíc jejich játra ve větší míře metabolizují hormony. To vede spolu s nižší hmotností, vyšším obsahem tuku v těle, nižší aktivitou příslušných enzymů a dalšími faktory k tomu, že návykové látky působí u žen silněji než u mužů.
- Zdravotní škody způsobené návykovými látkami nastávají u žen zpravidla dříve.
- Žena se mnohem častěji dostane do návykových problémů kvůli partnerovi, který pije nebo bere drogy, než muž kvůli takto orientované partnerce.
- Návykové látky včetně alkoholu u žen odsuzuje okolí více než u mužů.
- Ženy se v souvislosti s návykovým problémem dopouštějí méně často trestných činů a násilného jednání.
- Závislé ženy trpí častěji depresemi a úzkostmi, ale méně často u nich bývají poruchy osobnosti.
- Ženy mívají silnější pud sebezáchovy než muži.
- Ženám také většinou více záleží na tom, jak vypadají a jak působí na své okolí. Tím lze vysvětlovat mnohem častější samotářské pití (kdežto mnohý muž se propíjí až do deliria v restauraci a naprosto veřejně).
- U žen se prokázala souvislost mezi menstruačním cyklem a konzumací alkoholu. Období před menstruačním je v tomto směru rizikovější.
- K specificky ženským problémům patří riziko poškození plodu v těhotenství v důsledku požívání alkoholu, kouření tabáku nebo v důsledku působení jiných návykových látek. Kromě fetálního alkoholového syndromu (abnormality v oblasti hlavy a obličeje, narušený růst, postižení CNS) dochází asi čtyřikrát častěji k méně nápadným postižením, která se projevují „jen“ nižším intelektem a častějšími poruchami chování, později i poruchami osobnosti, a k vyšší kriminalitě i častějšími sexuálními poruchám.
- Závislá žena bývá také častěji týrána, fyzicky napadána a sexuálně zneužívána.
- Většina žen se dokáže relativně snáze odpoutat od nevhodné společnosti lidí, kteří jsou závislí na alkoholu a jiných návykových látkách.

Vztah lékař – pacient

Základem spolupracujícího a pevného vztahu mezi vámi a vašim pacientem je důvěra. Důvěra úzce souvisí s otázkami víry v kompetenci a osobu lékaře. Váš postoj k pacientovi má velký vliv na to, jak pacient svoje onemocnění zpracovává. Nejprve je nutné kvůli sdělení špatné zprávy „připravit půdu“, tedy navázat s pacientem kontakt, např.: „Nemám pro vás dobrou zprávu.“ Nebo: „Není pro mě snadné sdělit vám vaši diagnózu.“ Snažte se v rozhovoru navázat na to, čím se pacient právě zabývá, např.: „Na co jste myslel v noci, když jste kvůli bolesti nemohl spát?“ Nebo: „Napadlo vás, že by se mohlo jednat o něco vážného?“ Počkejte na pacientovu odpověď a reagujte odpovídajícím způsobem. Pacient může např. změnit téma a vy uděláte následně to samé. Zohledněte, kolik informací pacient momentálně potřebuje. Pokud nechce, nehovořte s ním o podrobnostech jeho onemocnění. Pacient je ten, kdo v každém okamžiku určuje míru informací, kterou potřebuje získat: „Všechno, co chcete vědět, vám mohu podrobněji vysvětlit později, např. zítra.“ Je nutné, aby pacient zcela jasně porozuměl všem informacím, které mu podáváte. Vzhledem k zachování vaší důvěryhodnosti slibujte pouze to, co můžete skutečně dodržet, např. sliby typu „Vždy vám budu k dispozici“ sice určitě myslíte upřímně, ale z kapacitních a časových důvodů je často nemůžete splnit.

K navození spolupracujícího vztahu pomáhá, pokud pacientovi dáváte najevo svoji účast a podporu: „Pokud budete potřebovat moji podporu nebo radu a já nebudu k zastížení, zanechte mi vzkaz a já se vám ozvu, hned jak to bude možné.“

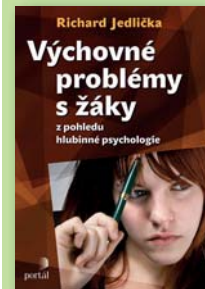
Místo monologu se snažte vést důvěrný dialog, který upevní a podpoří váš společný postup. Rovněž nepoužívejte eufemismy, jako např.: „To bude dobré“ nebo „To zvládnete“. Podobné výroky vedou většinou ke ztrátě pacientovy důvěry ve vaši osobu. Zajistěte, aby pacient mohl ve svém vlastním tempu, často tedy během více rozhovorů, získat všechny informace, které si přeje mít: 79 % pacientů s rakovinou si přeje vědět „pokud možno co nejvíc“ a 97 % těchto pacientů si přeje, aby jim jejich onemocnění bylo vysvětleno ze široka a detailně.



Oldřich Matoušek, Andrea Matoušková Mládež a delikvence

Poznatky různých oborů ukazující, co víme o příčinách delikventního chování mládeže a jaké metody prevence i represe existují. Důraz je kladen na nové metody řešení a na porovnání jejich efektivity.

brož., 344 s., 445 Kč



Richard Jedlička Výchovné problémy s žáky z pohledu hlubinné psychologie

Respekt k individuálním zvláštnostem žáků jako cesta k úspěšné práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, v případě hrozby sociálně patologického vývoje či při podpoře nadání.

brož., 248 s., 345 Kč

Úroveň a strategie preventivních opatření

Hodně diskutí mimo odborné kruhy vyvolává představa o preventivním působení trestního práva a speciálně trestu odnětí svobody. Ve veřejném mínění, v žurnalistice i v politice se vliv trestů obecně přeceňuje. Argumentace mnohých občanů, novinářů i politiků je založena spíše na předsudcích korespondujících s náladou společnosti než na znalosti skutečného vlivu hrozby trestu na odstrašení potenciálních pachatelů od kriminálního chování. Pachatele by teoreticky mohla odstrašovat:

- výše trestu,
- rychlost trestu, tj. krátkost doby, za jakou na pachatele trest dopadne, a
- neodvratnost trestu čili míra pravděpodobnosti, že po spáchání trestného činu trest pachatele postihne.

Laická a v médiích oblíbená představa přikládá největší význam výši trestu. I diskuse o znovuzavedení trestu smrti, jež u nás občas vzplanou, jsou na ní založeny: absolutní trest se zdá být nejlepším způsobem zastrahování potenciálních pachatelů. (Pozoruhodné je, že debaty o trestu smrti často ignorují fakt, že její naše ústava i související evropská legislativa vylučují.)

Kriminologický výzkum již několik desítek let přesvědčivě ukazuje, že výše trestu má nulový nebo velmi malý vliv na kriminální chování populace. Ti, kdo páchají trestný čin poprvé, skoro nikdy neznaní jeho trestněprávní kvalifikaci ani výši sankce. Recidivisté ji sice znají, ale tato znalost nepostačuje k tomu, aby se trestnému jednání vyhnuli, neboť se dosti pravidelně domnívají, že tentokrát nebudou vypátráni. Večerka a kol. (1997) shrnují přehled novější literatury o preventivních účincích způsobu uplatňování trestního práva na kriminální chování závěrem, že neodvratnost zatčení a potrestání je relativně nejvlivnějším prostředkem odstrašení, ovšem pouze v případech, že pravděpodobnost uvěznění je alespoň 30 %; menší odstrašující účinek má přisnost a rychlost potrestání. Pravděpodobnost uvěznění podle tohoto pramene nejvíce odstrašuje pachatele plánovaných majetkových deliktů, kdežto u jiných druhů trestné činnosti (např. u násilné kriminality) je odstrašující význam trestu výzkumem hodnocen jako málo významný. (Trestná činnost mládeže je přitom skoro vždy neplánovaná, impulzivní.)

Význam přenosu a protipřenosu v pedagogickém procesu

Připomeneme, že z pohledu psychoanalýzy učitelé navazují na působení rodičů, a to svými požadavky na omezení dětské pudovosti (Id) ve prospěch kulturních norem. Prostřednictvím výchovy se u dítěte ustavuje pocit svědomí, soubor morálních pravidel a zábran představujících Superego (Nadja).

Freud již v počátcích psychoanalytické praxe vylíčil zvláštní emoční vztahy – jež se vytvářejí v průběhu léčby mezi pacientem a terapeutem – které nazval přenosem a protipřenosem. . .

Přenosové prvky se podle poznatků psychoterapeutické praxe v různém stupni přiměšují do všech vztahů a jejich výběr bývá určen charakteristikami druhé osoby (např. životního přítele, manželského partnera nebo zaměstnavatele), vědomě nebo nevědomě sloužícími za atributy důležité osoby z minulosti. Chceme-li uvést typický příklad ze školního prostředí, můžeme popsat silnou emoční reakci učitele na jisté přenosové aktivity žáka a tvrdé potrestání pubescenta za opakované narušování výkladu nejnepříjemnými vtipy a drzými poznámkami. Přitom provokování bylo u dospívajícího motivováno jeho vzdorovitostí vůči autoritám, živenou konflikty s příkrým a pánovitým otcem. Provokující žák prostě a jednoduše přesunul do vztahu s učitelem nevyřešené problémy s otcem. V popsané epizodě zaangażovaný učitel jedná bez nadhledu především proto, že ho situace emočně „oslovila“. Kolegu, který by netrpěl tzv. negativním otcovským komplexem, by provokace tolik nezasáhly. . .

Zde je správné připomenout, co v polovině třicátých let minulého století vyslovila Anna Freudová ve své vídeňské přednášce věnované vztahu mezi psychoanalýzou a pedagogikou: Domnívám se, že máme právo vyžadovat, aby učitel nebo vychovatel znal své konflikty a naučil se je ovládat, dříve než začne vykonávat pedagogickou práci. Jinak mu chovanci slouží jen jako více nebo méně vhodný materiál, na němž by si odreagoval vlastní nevědomé a neřešené problémy.

www.portal.cz
www.facebook.com/nakladatelstvi.portal
<http://obchod.portal.cz>

